

3 - 2021 | ÅRGANG 50

FUGLAR

I VESTLAND

DESEMBER 2021

Innhold

3 Lederord

Styreleder i BirdLife Hordaland, Lars Ågren, har ordet.

4 Norsk Ornitologisk Forening er historie

Styreleder i BirdLife Norge, Michael Fredriksen, forteller om organisasjonens navnebytte.

5 Årets fugl 2022 - rødstilk

Rødstilken er årets fugl i 2022. Vi trenger din til å skaffe mer kunnskap om arten.

6 Ein fugl fortel

En blåmeis tar oss gjennom sine opp- og nedturer i et innholdsrikt år. Ført i pennen av Aage E. Kvendseth.

10 Uteskule på Myra

Et frimråde midt i Gloppe har blitt særlig attraktivt som læringsarena for barnehagene og skulane i kommunen.

14 Det susar i skogen

Å være på tiurleik for første gang er en stor opplevelse. Her får vi høre Sigve Solheim sin opplevelse av disse imponerende skogsfuglene.

18 Gulspurv - ein marginal hekkefugl i Vestland

Gulspurv er en fåtallig og truet hekkefugl i Vestland. Kan en økt kornproduksjon bidra til å ta vare på den sjærmerende fuglearten hos oss?

20 Suksess med vipedisker på Herdla

Vipa er en av de mest truete fugleartene i Norge, der bestanden har hatt en dramatisk tilbakegang de siste tiårene. På én lokalitet gjør arten det riktignok ganske bra, mye på grunn av gode hjelpe og gode tiltak.

24 Formannen i Indre Hardanger heter Rune Voie!

Det bor en levende legende i Odda. Han heter Rune.

26 Krykkje og havhest hekkar ikkje lenger i Vestland

Statsforvaltaren i Vestland har nyleg kome med ei oversikt over status for sjøfuglane i Sogn og Fjordane. Det er dverre trist lesning.

28 Flyktige sveip

Oddvar Heggøy går gjennom nylig publiserte og relevante fagartikler om fugler.

29 Julequiz

Kan du mye om fugler? Test dine kunnskaper i vår julequiz.

30 Siste nytt fra felten

Bevingete godbiter og andre momentum fra den dype jungel av rapporterte observasjoner i høst. Michael Fredriksen oppsummerer.

33 Vinteraktiviteter

To milepåeler i fuglemiljøet er nært forestående, Nyttårskryss og Hagefugltellingen!

34 Turer og møter

Her finner du aktiviteter i lokallagene fram til og med mars 2022. Du er hjertelig velkommen til å bli med!

Storfugl (*Tetrao urogallus*) er en relativt fåtallig fugleart i Vestland. Leikene er utsatt for mange typer forstyrrelser fra oss mennesker, og antallene virker å synke. Fra side 13 kan du lese beretningen om første gang Sigve Solheim opplevde disse kjempene på en leik i Kvinnherad. Foto: Sigve Solheim.

Grønnfink (*Chloris chloris*) er en av våre vanlige spurvefugler som har havnet på listen over truete arter i Norge. Hva er det egentlig som skjer med fuglebestandene våre? I neste nummer av «Fuglar i Vestland» får du en gjennomgang av status for truete fugler i Vestland regnes som truet. Foto: Frode Falkenberg.

Lederord

FUGLAR
I VESTLAND

Natur- og klimakrise!

La det ikke være den minste tvil om at Norge og verden styrer mot en varmere klode med en rekke konsekvenser for naturen, menneskeheten og artene. I løpet av svært kort tid har vi forbrukt kull, olje og gass naturen har brukt mellom 200 og 300 millioner av år på å produsere. Det har ført til en markant økning i temperaturen i vårt århundre. Vi legger beslag på stadig større arealer og forbruker natur som aldri før. Klart det har en kostnad. Naturen med sine store CO₂ lagre og en artsrikdom, som i alle tider har vært vår venn, lider. Naturen leverer mat, medisiner og ikke minst glede for oss fuglefolk.

For å bremse klimakrisen må vi ta vare på naturens økosystemer og restaurere tapt natur. En intakt natur, med evne til å lagre CO₂, er et premiss for et stabilt klima. Klima og natur henger naturlig sammen, og vi løser ikke klimakrisen ved å forbruke areal for å levere grønn energi.

Rødlisten som ble lansert 24. november viser en drastisk nedgang for den norske fuglefaunaen. Hele 11 arter har fått rødlistekategorien CR – kritisk truet. Vipa er dessverre med på listen, den kan du lese mer om bak i bladet. Videre inneholder rødlisten en urovekkende oversikt over 2752 arter med høy eller ekstrem høy risiko for å dø ut. Ikke nok med det, på BirdLife sin hjemmeside ble det nylig lagt ut en artikkel som tegner et dystert bilde av fuglebestandene i EU. Forskere har dokumentert at over 600 millioner fugler har forsvunnet over en tidsperiode på 40 år.

Insektenes har også hatt en drastisk nedgang de siste tiårene. De sørger for pollinering, nedbrytning av planter og skog, og er en viktig næringskilde til de fleste av våre fuglearter. Den eskalerende bit for bit nedbygging av natur kan i verste fall føre til kollaps i livsviktige insektbestander, hvor konsekvensen i det lange løp blir «lite mat på bordet». Naturen

tåler ikke for mange brudd i næringskjeden.

Bare siden 1900-tallet har områder med innegrepssfri natur gått ned fra 50% til 11%. Fragmentering av natur fører til at arter blir isolert og får dårligere vilkår for formering og utbredelse. I Vestland fylke, som mange steder ellers i landet, er det veier, vassdrags- og vindkraftutbygging, næring og bolig- og hyttebygging som påvirker norsk natur mest.

Lederen er en oppfordring til medlemmene å følge med i egen kommune, står opp for naturen og gi beskjed til din politiker at arealtap ikke er veien å gå. Kartlegg områder du mistenker kan være en kandidat for enhver utbygging. Spesielt i fjellområdene i Vestland er kunnskapsgrunnlaget magert. Flere kommuner i fylket har startet arbeidet med planprogram for kommunedelplan naturmangfold. Kjenner du til verdifulle naturområder på ditt hjemsted, spill det inn til kommunen.

Vi applauderer initiativet fra Bergen kommune som inviteres oss og andre naturvernorganisasjoner til å delta i å peke ut og kartlegge områder med viktige naturverdier. Initiativet kan være et eksempel for andre kommuner som mangler kompetanse og kunnskap innenfor naturmangfold.

Ønsker deg og dine en Riktig God Jul og et Godt Nytt År!

Lars

Dette er et medlemsblad for

BirdLife Hordaland
og
BirdLife Sogn og Fjordane

ISSN 1890-0682

Utgaver per år: 3

Ansvarlig redaktør:
Frode Falkenberg

Redaksjon dette nummer:
Frode Falkenberg
Ann-Kristin Fostervoll
Siri Vatsø Haugum
Anders Heien
Oddvar Heggøy
Agnar Målsnes

Layout:
Frode Falkenberg

Redaksjon avsluttet
6.12.2021

Stoff til neste nummer seinest
15.02.2022

Ettertrykk er tillatt når kilde blir oppgitt. Illustrasjoner og foto må ikke gjengis uten redaktørens tillatelse.

Trykk: Borge Grafisk As
Opplag: 750

Annonsepriser
Helside: 2000.-
Halvside: 1500.-

NORSK ORNITOLOGISK FORENING ER HISTORIE

Som de fleste vet vedtok Norsk Ornitolgis Forening (NOF) sitt årsmøte å bytte navn til BirdLife Norge i oktober 2021. Noe som var helt i tråd med innstillingen fra foreningens sentralstyre.

AV MICHAEL FREDRIKSEN (LEDER AV SENTRALSTYRET I BIRDLIFE NORGE)

Flertallet for navneendringen var overveldende på årsmøtet, med hele 46 stemmer for og bare 5 mot. Prosessen har riktignok vært lang, men med en grundig høring i organisasjonen. Sentralstyret har flere ganger blit nødt til å flytte saken som følge av usikkerheten rundt avvikling av våre årsmøter i disse pandemitider.

En navneendring har jo både sine ulemper og fordeler, men medlemmene har i vært fall hatt god tid til å venne seg til tanken og eventuelt komme med andre bedre forslag. Vi som sitter i sentralstyret var ikke overrasket over at forslaget om navnebytte ble møtt med både entusiasme og fortvilelse. De som var tilhengere av forslaget svarte ofte kortfattet med at dette støttet det, mens motstanderne gav omfattende tilbakemeldinger hvor både navnet og prosessen fikk i det glatte lag. Mange argumenterte naturligvis også med at det gamle navnet har tjent foreningen godt i over 50 år, og anså ikke engang behovet å være til stede.

Så hvorfor gikk sentralstyret i det hele tatt i gang med denne prosessen? Svaret på det ligger i den vedtatte strategiske planen for foreningen som ble vedtatt på årsmøtet i 2014 og som gjelder i dag.

Der står det følgende:

«Delmål 3.6 – NOF skal i perioden evaluere og videreutvikle sin profil knyttet til navnsetting og logo.»

Dette punktet ble satt inn med bakgrunn i at navnediskusjonen har vært berørt flere ganger opp gjennom årene. Mange har ment at navnet er tungvint og lite kjent utenfor våre egen medlemskrets. Det var bred enighet i sentralstyret, da saken ble drøftet første gang, om at punktet pekte mot et ønske om å finne frem til et nyt og bedre navn som kunne ta foreningen framover.

Når forslaget til slutt fikk så massiv oppslutning er min oppfordring til dere alle; ta det i bruk og gjør det allment kjent på en positiv måte! Vi er medlemmer i en tradisjonsrik organisasjon som jobber målrettet for å ta vare på mangfoldet i norsk natur. Navnesaken vil aldri rokke ved våre grunnverdier eller strategiske hovedmål. Det vil derimot kunne medføre at vårt arbeid blir enda bedre kjent utenfor organisasjonen. Det binder oss også sterkere opp mot hele BirdLife-familien, og gjør at våre synspunkter får større tyngde både i inn- og utland. Det var disse argumentene som til slutt ble avgjørende for valget BirdLife Norge.

Tiden er inne til å se fremover og ikke bakover. La oss fortsette det gode arbeidet i god BirdLife-ånd.

ÅRETS FUGL 2022

RØDSTILK

BirdLife Norge har siden 1992 utsøkt «Årets fugl» i Norge. Med kåringen ønsker foreningen å rette fokus mot en fugleart som fortjener ekstra oppmerksomhet. I 2022 er det rødstilkens tur.

Selv om rødstilken fremdeles er å betrakte som vanlig i store deler av landet, er det påvist en bekymringsfull bestandsnedgang hos arten. Ved å bidra med opplysninger i 2022, er med på å øke kunnskapen om denne vakre vadefuglen.

Aktiviteter i BirdLife Norges satsing for rødstilk vil være:

- 1 Hvor langs kysten overvintrer rødstilken i Norge?
- 2 Når ankommer rødstilken de ulike landsdelene på våren?
- 3 Hvor hekker rødstilken?
- 4 Hvordan ble hekkesesongen for rødstilk?
- 5 Hvilke andre vadefugler ser du i samme område som rødstilken?

Følg med på birdlife.no og fuglevennen.no for mer informasjon om rødstilk som «Årets fugl» i Norge i 2022.

EIN FUGL FORTEL

Eg er ei blåmeis, ja, ein liten
fugl med ei blå kalott eller isse
og eit gulfarga bryst, litt blåaktige
fjør på vingane med kvite stripa på.
Stjerten min òg er blåfarga, og så har eg kvite
kinn. Ryggen min er nesten lik fargen på mosen,
grønaktig. Eg er nesten heile tolv centimeter stor,
spretten og rask i rørslene mine.

AV AAGE E. KVENDSETH

De har kanskje høyrt meg og når eg kvitrap mitt
tsi-tii-tii-tsu som eg gjentek nokre gongar for å
seie at her er eg? Eg har av og til nokre andre små
strofar òg, som sitti-siitt-sirr og tjerrrr når eg vert
sint, for eg veit å seie frå at eg er her til andre
fuglar. Kanskje kjenner du best: si-si-syrr, si-si-syrr.

Vi er ein gjeng som held i hop om vinteren, ofte
gjerne saman med storebror og storesyster
kjøttmeis. Vi er i lag når vi svinsar rundt på leiting
etter noko å ete om vinteren når vi overvintrar i
dette landet. Det hender nokre av oss dreg til
varmare strøk i sør, til nokre flate land der
vinterstid, men eg held meg her ved huset, i hagen
og rundt om den, fordi dei digre tobeinte gir oss
med vingar mat her kvar kald årstid. Det er jo
nesten aldri tomt på fuglebrettet. Eg finn
solsikkefrø og talg og meisebollar og litt brødmat
kvar dag.

Men vi er av og til mange her, mange nebb og små
magar som må mettast. Det kan vere opptil femti,
ja, hundre andre fuglevener her som eg må
konkurrere med. Ikkje alle av dei er så snille med
meg heller, dei jagar vesle meg vekk. Grønfinkane
og dompapane kan vere så bestemte at dei vil ha
maten for seg sjølv. Då må både eg og den vesle
raudstrupen som held til her, halde oss vekke ei
stund. Men så snart vi blåmeiser ser eit høve,
smett vi fram og tek ein matbit med oss i nebbet
bort til ein busk.

Når det er riktig kaldt, må vi ete mykje kvar dag så
lenge det er lyst skal vi greie å overleve natta og
vere varme nok. Dei kalde nettene kan vere
vanskelege for oss. Eg smett då inn i ein av
fuglekassane her der det er lagt inn tørt gras om
hausten. Den gir godt vern og ly, og nok varme til
at eg ikkje frys i hel, noko som diverre nokre av oss
gjer kvar vinter.

Vi blåmeis lever farleg òg. Ja, alle fuglane som søker til matbrettet her gjer det. For det er ein fugl her i området som vil ete oss til frukost, middag eller kvelds. Han kallar seg sporvehauk og er ein lynrask brunspragla fugl med eit kvast nebb og skarpe klør.

Rett som det er, når vi minst ventar det, stuper han ned rundt hushjørnet her og grip ein av oss i klørne. Skriket av svarttrasta som sist vart offeret, sit enno i skallen på meg. Då gøymer vi oss inne i ein tett busk her og sit der og skjelv ei lang stund før vi vågar oss ut. Til slutt må vi berre ut og ete for dagen er kort vinterstid og mett vert vi ikkje så lett når vi er så mange som kjempar om frøa.

Ein dag mista eg ein venn på ein annan måte. Ho flaug rett inn i ei for oss usynleg glasrute og døde. Ho var ny her, så ho hadde ikkje lært kor farlege desse blanke veggane er for oss. Kanskje vart ho skremd av at ein stor fugl flaug over oss.

Ein dag hadde mennesket som bur her gløymt at matbrettet var tomt. Sidan vi har vent oss til at det er denne maten som held oss i live gjennom vinteren, måtte vi finne på noko. Eg våga meg då til å sette meg på karmen under den blanke veggen og banke på glaset med nebbet. Ikkje

lenger etter kom mennesket ut med meir mat og fylte heile brettet med smakfulle solsikkefrø. Først må vi hakke av det svartkvite skalet av frøet før vi kan ete det, men av og til vert det til og med lagt ut ferdige reinsa frø til oss. Dei et vi så opp så snart vi kan då det er beste vi veit, vel kanskje nett etter usalta jordnøtter. Dei er gode dei! Bjørke- og furufrø er òg god mat som er god og naturleg kost for oss.

Usalta jordnøtter er moglegens det beste vi veit, men vi et også anna utlagd mat, som solsikkefrø og meisebollar.
Foto: Frode Falkenberg.

Det gjeld å holde seg skjult for det skarpe blikket til sporvehauken. Foto: Frode Falkenberg.

Vi er sjeldan meir enn fem-seks blåmeiser her, men det hender andre meiser òg kjem innom, både lauvmeis, granmeis og stjertmeis. Men eg må ikkje gløyme å fortelje at eg ikkje er så glad i ein bestemt slektning, nemleg spettmeisene. Dei hamstrar, ja stel, hundrevis av solsikkefrør kvar dag og flyg vekk med dei, mange på ein gong. Dei gøymer dei rundt om i trea der dei smett dei inn i sprekker og hol for å ha reservemat. Men så lenge det er nok frø, må dei vel berre få halde på med lagerarbeidet sitt. Av og til, må eg innrømme, finn eg likevel nokre av desse frøa.

No går det mot vår og sommar att. Om eg overlever til då, skal eg og den faste vennen min igjen velgje oss eit av dei små husa som heng på trea rundt her. Der skal vi lage til ei fin seng av tørt gras og dun og ull der eg seinare skal leggje minst åtte kvite egg, kanskje fleire, med lysebrune prikkar. Eg kan leggje heile fjorten egg.

I fjar gjekk det ikkje så bra første gongen vi la egg. En sint svart og kvit kasta oss ut. Foto: Frode Falkenberg.

I fjar måtte vi gje opp etter ei stund, då ein svart og kvit sint og kravstor fugl kasta oss ut av huset vårt og tok det sjølv. Den lysebrune frua hans flytta seinare inn. Men vi fann eit anna hus og fekk fram mange skjønne ungar der til slutt. Eg trur eg la eggia litt for seint, for den tida var det så få larver å finne til mat. Våren kom så tidleg at vi bomma litt av gamal vane, men seks av ungane våre levde opp likevel. Ein av dei vart seinare drep den av eit rovdyr, ein svart katt som snik seg rundt her.

I år skal eg prøve å utsetje egglegginga til i slutten av april i alle fall, om det går an. Så skal eg jo varme dei ei lang stund, kanskje fjorten netter og dagar. Så går der enno litt lengre tid enn det før ungane mine kan å flyge slik at dei kjem seg trygt ut av huset og opp i trea, der dei dagen lang sit og skrik etter meir mat.

Ein av slektingane våre et mindre frø enn han samlar og gøymer! Spettmeisa hamstrar, noko som kan vere litt frustrerande dei gongane det er lite mat på fuglebrettet. Foto: Frode Falkenberg.

Det er ei svært så travel og slitsam tid når dei kjem ut av eggget og til dei må greie seg sjølve. Eg veit ikkje kor mange små insekt og små larver eg og mannen min må fange kvar dag for å mette alle desse små gapande nebba. Det er tøft å vere fuglemor og fuglefær då, for vi har ikkje besteforeldre eller slekt og venner elles til å hjelpe oss. Vi må difor vere sjølvhjelpne og nesten fly vingane av oss for å mette dei. Men det er kjekt å sjå dei små blåmeisungane våre vekse opp.

Somme år har vi to kull. Om det er mykje små insekt og mange saftige larver og gode tider, kan vi fostre opp ein ungeflok til same året.

Som de kanskje veit held vi blåmeiser til i store delar av verda, både i alle land i denne verdsdelen, i Nord-Afrika, og austover gjennom Ural til Iran, i alle fall. For oss med vingar er jo verda heldigvis utan grenser, sjølv om eg og familien held oss her i området. Det er elles sikkert rart for dei store tobeinte å tenkje på at vi fuglar er etterkomrar av dinosaurane, enno så små vi blåmeiser er. Det er kanskje difor vi er så tøffe og.

Men no gler vi oss til våren og til ein meir samansett meny for oss blåmeiser med nebb og vingar som trur vi er så godt likte av dei digre tobeinte utan vingar som går rundt her og fyller opp uterestauranten om vinteren. Glade er vi òg for at dei heng opp små hus til oss i trea rundt om så vi kan vere trygge for eggrøvarar.

Som takk syng vi difor i blåmeiskoret frå bjørka her vårt: TSI-TII-TII -TSU, TSI-TII-TII-TSU!

UTESKULE PÅ MYRA

Friområdet midt i største byggefeltet i Gloppen har blitt attraktivt som læringsarena for barnehage og skulane i kommunen.

AV SVEIN HJELMESET (tekst og foto)

Møtestaden i friområdet kallar vi for Myra. Kommunen eig grunnen og Åsen Vel har jobba dugnad med det store friområdet i 45 år. Det er bygd ei lysløype på 1,8 km som ligg fint i terrenget og har bork/flis som topplag. Området er rikt på fugleliv (66 arter er registrert) og har mange sortar tre og busker (25 ulike artar). Det er også mange slag ville blomar å finne på denne plassen.

Barnehagar og fleire skular på Sandane ligg i gåavstand til dette området. Det er såleis klasser på besøk fleire gonger kvar veke.

I 2020 kom Åsen Vel i kontakt med Bukta 4-h som skulle ha fuglar som oppgåve. Ti ivrige jenter og gutter sette i gang med å bygge kvar si fuglekasse. Tidleg om våren vart desse kassene sett opp langs lysløypa. Ungane følgde nøye med om det kom noko i kassene. Det vart bygd 10 reir, dei fleste kassene hadde kjøttmeisreir. Etter at ei kjøttmeis hadde lagt egg i reiret sitt, kom ein svartkvit flugesnappar og bygde reiret sitt over kjøttmeisa sitt reir. Det var også blåmeis i ei av kassene.

På ettersommaren i fjar fekk Bukta 4-h ei fotobok med dei 66 fuglesortane dei kan sjå på Myra. Dei fekk også ein fuglekalender som eg brukar å lage kvart år.

I den vestre enden av det store friarealet i byggefeltet Åsen ligg to grusbaner, grillhytte, servicebygg med toalett, kontor og grasje. Bana i bakgrunnen er no fylt med vatn med tanke på is til vinteren.

For å kome nær inn på livet i fuglekassa, utan å forstyrre dei, kjøpte Åsen Vel ei kasse med kamera i og ein skjerm. Blåmeisa kom og la sine 9 egg. Det var mange av elevane som fekk sjå kor mykje arbeid fuglane har, både med å snu eggja under rusing, mating og korleis dei held reiret reint og fint.

I dette friområdet er det altså registrert mange ulike fuglar. Då tek vi også med dei som flyg over. Sidan eg har bilde av alle desse, vil eg prøve å presentere dei på fugleplakatar som står langs lysløypa. Til no har 38 av desse ulike fuglane fått henge som blikkfang for alle dei som går tur i løypa. Eg skriv litt info på bildet om kvar fugl. I

tillegg brukar eg vers frå fugleboka til Harald Moen «Det er jo syngetid». Dei 13 fyrste bilda sto ute i litt over eit år. Når dei no er bytta ut med nye fuglebilde, har eg samla dei i ein perm som heng på veggen til servicebygget. Det er artig å sjå elevar som står og blar i bilda og testar kvarandre.

Etter å ha jobba 41 år som lærar på ungdomstrinnet her i kommunen, har eg til no vore pensjonist i 10 år. Det var veldig kjekt å få dei yngste frå barnehagen og barneskulen på besøk dei siste 2 åra.

Her vert dei 10 fuglekassene til Bukta 4-h bygd.

Ungane frå Bukta-4h er spente på kva som er i fuglekassa.

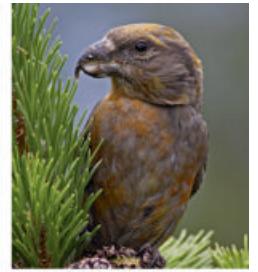
Vi gjekk turar i lysløypa der eg fortalte litt om fuglane som var avbilda. Fleire av dei fuglane vi såg på bilda, kunne vi òg høre, og kanskje fekk vi også sjå dei i eit tre like ved. Elevane fekk sjå at dei vaksne fuglane hadde det travelt med å fore ungane sine i fuglekassene. Dei var ivrige når vi prøvde å kjenne att fuglane på lyden. Vi hørte dei som hekkar i området: lauvsangar, bokfink, gulspurv, kjøttmeis, blåmeis, gransangar, svartkvit flugesnappar, svartetraast, raudstrupe, raudstjert, jernspurv... Etter at barnehagen hadde vore på Myra og kikka på fugleplakatane i sommar, spurde eg ei jente i treårsalderen om ho visste namnet på fuglekongen som ho fekk sjå bilde av. Ja, det visste ho, og svaret var fugledronning. Klart det, og ungane som kom ut av eggene var sjølvsagt fugleprins og fugleprinsesse.

I 2019 hekka eit raudstjertpar på Myra. Sidan dette er ein litt sjeldan fugl her i Gloppe, var det stas for ungane å sjå denne fargerike fuglen. Men dessverre, katten tok hofuglen før ungane var ei veke gamle. Hannfuglen jobba godt og fekk alle ungane på vingene. Ungane frå barnehagen vart intervjua av NRK Sogn og Fjordane som møtte opp på Myra.

Mange eldre likar å gå i den barklagde lysløypa. Dei vart faktisk ganske interesserte i fuglelivet og dei kommenterte ofte at det var lærerike tekstar på fugleplakatane. Ein av nabane som fylte 80 år, sa til meg at om ho fekk pengegåve til bursdagen, ville ho gje det til Åsen Vel. Ho ville òg øyremerke pengane til fuleprosjektet. Då gav eg ho ei gåve, der ho kunne invitere med seg alle gjestane som ville gå ein liten runde med meg som guide og forteljar. Ei gruppe på 30 pensjonistar mellom 70-85 var med på runden på Myra ein fin sommardag i år med mykje fuglesong. I haust har eg laga til mange fuglebilde, finansiert av den rause gåva på fleire tusen kroner frå den spreke pensjonisten som er nær nabo til Myra.

Siste to åra har fleire tranepar fått fram ungar i Gloppe kommune. To ungar vart merka i 2020, og ein i sommar. Tranene flyg ofte over Myra.

Etter å ha jobba mange år i skulen med naturfag, matematikk og kroppsøving som fag, ser eg at det vert lagt for lite vekt på artskunnskap. Mange lærarar er lite ute med elevane for å sjå og lære. Altså litt mykje innenaturfag. Sidan det er mange klassar oppe i friområdet som har uteskule/fri leik,

Bilder fra øverst til venstre: 1) Her blir traneunge nummer tre merkt i Gloppe 2021 av Kjell Mork Soot. Medhjelpar Solveig Espe. 2) Fleire tranepar hekkar i Gloppe, og denne har kanskje kurs mot Myra. 3) Furukorsnebb hekkar i friområdet eit og anna året. 4) Stillits er ein forholdsvis ny fugl på Myra. I vinter var det om lag 20 individ. 5) Slik ser fugleplakatane ut. Litt tekst på bilda og dikt av Harald Moen.

har eg nytta høvet og tilrettelegge for opplegg som vil auke artskunnskapen til både lærarar og elevar - jere dei nysgjerrige på alt som naturen har og by på.

Kroppsøving, matte og naturfag med flaggspetten

Andre fag kan og lett koblast til naturfag ute, både matematikk og kroppsøving. I vår gjorde 1. og 2. klasse eit godt gruppearbeid på Myra. Ei flaggspett er i friområdet heile året utanom hekkesesongen. I mange av dei gamle stolpane langs lysløypa har denne fuglen spettesmier.

Oppgåva var enkel: Tre elevar per gruppe skulle gå, men det var òg lov å springe, ca. 100 m. til ei spettesmie dei hadde fått tildelt. I kvar sin plastpose samla elevane 10 furukonglar som låg under spettesmia. Deretter var det inn att til utgangspunktet og tømme dei 10 konglane i ei bøtte. Fyrstemann sa 10, neste tømte konglane sine i bøtta og sa 20, siste mann på gruppa sa 30. Neste runde talde dei vidare med 10-gangen. Etter

første runden sprang alle gruppene, og teljinga gjekk forbausande bra. Beste gruppa fann 810 konglar under ein stolpe. Under fire spettesmier fann klassane 2a/2b 2395 furukonglar.

Dei 250 husstandane i byggefeltet i Åsen her på Sandane, er takksame for at dei framsynte politikarane sette av dette fine friområdet i 1974. Vi som no er midt i 70-åra eller eldre, ser godt den helsemessige verdien av området. Det ser andre òg, for i år fekk Åsen Vel «Folkehelseprisen». Vi eldre går tur i eit bilfritt område. Barnehageungar ned i 3-årsalderen går ein km. kvar veg for å kome til Myra. Det same gjer alle elevane frå skulane på Sandane.

DET SUSAR I SKOGEN

Endeleg kan eg krype inn i teltet og lukke glidelåsen. Sola er på veg ned i havet. Ho kler seg i ein oransje-raud farge og sender sin siste varme for dagen inn mellom furustammene. Den grøne, friske blåbærlyngen rundt meg vert ei lita stund farga oransje. I det fjerne hører eg ein orre som buldrar. Lenger borte i skogen u-huar ei kattugle. Vinden ruskar godt i kveld. Det susar friskt i furutoppene, og små greiner og kvistar treff teltduken min.

AV SIGVE SOLHEIM (tekst og foto)

Eg er på tiurleik for første gong. Etter å ha leita i lang tid har eg funne min eigen leik. Det tykkjer eg er stas. Du veit, om du spør nokon så er det ingen som fortel deg kor tiurleiken er. Slik vil dei som eventuelt veit halde hemmeleg, må vite. Etter mengda av skit i lyngen å døma så er fuglen ofte innom. Eg har og sett den på viltkamera som har stått ute ei tid. Plassen ligg på ein liten opning i skogen. Ein skrånande, mosegrødd bergknaus innimellom furustammene. Mest håplaust er det å setja opp teltet. Men eg har teke eit val om plassering. I nedkant av teltet kjem eg til å vakne neste morgen, i ein vase mellom posar, fotoobjektiv, klede og sko. Det meste sig sakte

men sikkert ned i motbakkar. I tillegg vert det motlys når eg slår på Nikonen min. Eg får stole på at Nikon fiksar motlyset. Motbakkar er eg van med, så det skal gå bra.

No er det berre å vente. Ein av dei viktigaste eigenskapane til naturfotografer er kunsten å vente. 2,25 m² har eg å boltre meg på. Nylonduken har bekvarte vegger på innsida. Det er for at fuglane ikkje skal kunna sjå rørsler gjennom duken. Direkte triveleg innreia er det nok ikkje. Her skal eg vera i 12 – 14 timer. Jo, det er sant. Dette gler eg meg til. Spenninga i kroppen har eg kjend på lenge.

Brått høyrer eg kneppinga til tiuren. Lyden vert gradvis sterkare. Fuglen nærmar seg. Kveldsspelet har starta. Jammen er han tidleg i kveld. Klokka er berre 19:40. Det skal gå enno over ein time før eg får sjå han. Lyden av tunge vengeslag er ikkje til å ta feil av. Den store fuglen set seg på ei halvrotne furugrein framom meg. Perfekt! Her vert han sitjande lenge. Etter kvart minkar det på lyset. Eg får nokre biletet før ISO'en (indikator for lysfølsemd) vert for høg. Når du når 25.600 i ISO så er det greitt å late kamera kvile. Etter ei tid flyg tiuren bort i ei anna furu litt lenger inni skogen. Der vert han sitjande å spele i mørkeret.

Før eg legg meg må eg eit naudsynt ærend. Deretter skrur eg korken godt fast på tisseflaska og legg den bort i det eine hjørnet. Eg vil ikkje ta feil av den og vassflaska om eg blir tørst i natt.

Det er godt å koma inn i soveposen. Sjølv om det er varmt ute så kjem det trekk inn i eit telt som er utan duk i botnen. Soleis er posen god å ha. Eg må ligge diagonalt. Mellom stativfötene til kamera «kroar» eg meg til på beste vis. Då er det akkurat plass om eg böyer knee ørlite. Heldigvis har eg godt liggeunderlag. Det er eit must for å jamne ut røter og stubbar og slikt som gjer bakken ujamn.

Ute spelar vinden opp igjen. Tiuren knepper framleis. Det er som om han er solist til suset i skogen. Ein vakker kombinasjon for meg der og då. Inne er eg allereie byrja å sige nedover...

Nei, eg drøymer ikkje. Der er kneppinga igjen. Skogen spelar ikkje så valdsamt lenger. Men solisten er på plass. Ein ny dag er i emning. Klokka er enno ikkje fem på morgonen. Eg ligg som ein sekk heilt nedst i mitt vesle krypinn. Tisseflaska er heldigvis like full som då eg la meg. Må visst snart fylle på den litt, kjenner eg. Men no må eg vera stille. Eg kjem meg opp på kne og kikkar ut gjennom ein liten, kamuflert opning over kamera. Så knepper det igjen. Han står rett utom teltet. Berre nokre få meter borte. Førebels kan eg berre sjå på og lytte. Det er for mørkt til å fotografere, sjølv om det er ein Nikon som står på stativet.

Tiuren har sin eigen spelelyd. Han knepper og klunkar og avsluttar med ein slags sagelyd. Det ser ut som han har ei rute borte på bergnabben som han går opp og ned og spelar lyd. Rett som det er flyg han 2–3 meter opp i lufta før han landar igjen. Han spiller ut den mørke stjerten i vifteform og reiser halsen og hovudet mot himmelen. Som om han ropar på kvinnfolk.

Og skulle du sett. Der kjem ho, høna. Fykande rett mot teltet. Ho landar berre 4–5 meter borte. Hadde eg vore klar ville det blitt eit ganske tøft biletet akkurat når ho slår ut vengene, bremsar farten og set seg i lyngen. Men dette skjedde for fort. Heldigvis har eg det på netthinnna.

No er det mykje som skjer. Og det skjer fort. Tiuren aukar intensiteten i spelet og spring etter høna. Akkurat då høyrer eg eit føla brak. Kva var det? Jo, sjølvsagt! Tiur nummer to brasar inn på speleplassen. Så barkar dei saman. Her er ikkje rom for to tiurar no. Moldspruten står rundt dei. Tunge, kraftige vengeslag kan vera eit farleg våpen. Dei sparkar og slår. Eg ville ikkje blitt treft av eit slikt slag. Eg kjenner tilfelle der to tiurar har utkjempa dødkamp. Den som gjekk av med sigeren sat til slutt oppå den daude tiuren og spela! Nett no er eg vitne til ein kamp på liv og død i verste fall. Kampen om høna som er på leiken. Kampen om å få pare seg og føre slekta vidare.

Men like brått som slåstinga starta så sluttar den. Inntrengaren finn det best å stikke av. Han har fått nok juling og tek til vengene. Han ofrar ikkje livet for ei høne i dag. Det kjem fleire dagar og vonleg fleire høner.

Sigerherren går stolt fram og tilbake. Veldig stolt. Han brusar med fjøra, slår ut den flotte stjerten og knepper og sagar det beste han kan. Han vann og er framleis sjefen på leiken. For her kan berre vera ein sjef.

Du verden for nokre sekund eg fekk oppleve. Eit prov på at det er den største og sterkeste som overlever i naturen. Eg må beint legge meg nedpå

litt og strekkje ut beina. Det var litt av eit skue. Glad er eg for at eg greidde å fanga kampen på minnebrikka. Slikter er ikkje kvardagskost for ein fotoamatør. Tiuren fortset spelet enno ei stund. Han held på heilt til sola sender sine første varme strålar gjennom skogen. Når klokka dreg seg mot halv ni på morgonen set eg meg ut i lyngen. Det er stille på leiken. Tiuren har reist. No er det tid for å feire med Cola og skjeva.

Spør du om høna så såg eg ikkje ho att. Ho er sikkert van med slike spetakkel. Men om det ikkje vart tiur på ho denne morgonen så kjem ho garantert att.

GULSPURV

EIN MARGINAL HEKKEFUGL I VESTLAND

AV ODDVAR HEGGØY

Foto: Anita Nordeide.

BirdLife valde gulspurv som Årets fugl i 2021, mellom anna grunna arten sin tilbakegang i Noreg, og påfølgande raudlisting. På Vestlandet er arten fåtalig og nokså spreidd. Her ser eg nærmere på gulspurvobservasjonar i 2021, og gir på bakgrunn av desse ei vurdering av arten sin status i fylket.

I heile Vestland var 373 observasjonar av 1229 gulspurv rapportert frå 2021 innan utgangen av november. Dette er fleire enn dei fire føregåande åra, noko som er venta etter litt ekstra fokus på arten dette året. Til saman 144 av observasjonane var registrert med hekkeaktivitet, noko som er fleire enn alle tidlegare år.

Hekkeindikasjonar i 2021

Det var ingen store overraskinger med tanke på kor fuglar med hekkeåtfred vart rapportert frå i 2021. I Hordaland var flest frå Bergenshalvøya (ca. 25 hannar/par), Voss (15 hannar/par), ytre delar av Nordhordland (9 hannar/par) og Etne (8–10 hannar/par). Nokre vart også rapportert frå Osterøy (3 hannar) og Ullensvang (6–7 hannar/par), men elles var observasjonane stort sett lite konsentrerte. Ingen gulspurv vart rapportert frå Sveio heilt sør i fylket, der vi veit at det i allfall tidlegare har vore ein liten bestand. I Sogn og Fjordane vart ein heil del observasjonar av syngande hannar rapportert frå Vik (8–9 hannar/par). Det var elles spreidde observasjonar frå dei indre dalstroka i Sogn (10 hannar/par). Nord for Sognefjorden var det knapt med observasjonar, og dei få som vart rapportert var i hovudsak frå Sunnfjord (4 hannar/par). Såleis er nær opp mot 100 hannar/par rapportert frå fylket i 2021.

Gulspurven er ein ganske liten fugl som kan finnast mange stader, og funna som vart rapportert i 2021 gir neppe ein veldig god oversikt over faktisk førekommst eller hekkebestand i fylket. Like fullt er resultata i godt samsvar med kjend utbreiing for arten, og gir nok eit ganske godt bilet av i kva område vi finn mest gulspurv her hos oss. Nokre stader, som på Bergenshalvøya, er nok også ein ganske stor del av bestanden tald opp dette året. Eg vil ikkje gjere noko veldig seriøst forsøk på å anslå storleiken på bestanden i fylket her, men på bakgrunn av observasjonane i 2021 kan ein i allfall slå fast at den tel fleire enn 100 par. I ein del kommunar, som til dømes på Voss, er nok bestanden ein god del større enn rapporteringa i 2021 antydar. Det hekkar nok såleis nokre hundre par gulspurv i Vestland.

Framtida

Sett bort ifrå 2021 har talet på gulspurv rapportert i Vestland i artsobservasjonar gått jamt nedover dei siste åra. Med tanke på at den totale mengda av fugleobservasjonar som er rapportert stort sett berre har auka i regionen gjennom dei same åra, er dette noko urovekkande. Om tala gjenspeiler ein faktisk nedgang, ville det i så fall ikkje vere særleg uventa, og på linje med trenda elles i Noreg. På den oppdaterte norske raudlista for artar er til

dømes gulspurven putta i kategorien «sårbar», grunna ein sannsynleg bestandsnedgang på 30–50 % berre den siste tiårsperioden (Stokke mfl. 2021).

Eit lyspunkt vi kanskje kan klamre oss til på Vestlandet er kan hende dette: dei siste åra har prisinga på korn auka i jordbruket, med den følgja at fleire bønder har satsa meir på kornproduksjon. Det er lite tradisjon for korndyrking på Vestlandet, men likevel kunne ein sjå fleire døme på at nokre gardbrukarar satsa på korn også her hos oss i 2021 (mellom anna på Voss). Dersom dette er noko som har kome for å bli, skal ein ikkje sjå heilt bort ifrå at det kan kome gulspurven til nytte – korn er viktig mat gjennom seinhausten og vinteren for mange gulspurvar der dette vert dyrka, og det er nettopp i dei viktigaste kornområda i Noreg at ein finn mest av arten.

Meir korndyrking på Vestlandet vil sjølv sagt ikkje løyse alle problema gulspurven har, sjølv om det kanskje kan spele positivt inn. Så lenge vi ikkje kjenner den avgjerande årsaka til kvifor bestanden er i nedgang i Noreg, er det likevel vanskeleg å vite kva som må til. Vi veit likevel at arten er knytt til kulturlandskapet, og at han likar tilgang på frøproduserande plantar og elles insekt i hekketida. Utover dette treng han plass til å hekke, og då helst i litt høgt gras og gjerne inn mot ein hekk eller anna låg buskvegetasjon. Såleis kan til dømes litt breie og blomerike kantsonar rundt eit jorde vere bra for arten, då dette kan sikre både gode hekkeplassar og rikt insektliv. Om det vert oppretta statlege tilskotsordningar for denne typen tiltak skal ein ikkje sjå bort ifrå at det kan vere positivt både for gulspurv og anna biodiversitet.

Sluttord

Gulspurven er som vi ser både ein fåtalig og raudlista fuglear i Vestlandet. Det er difor gode grunnar til å følgje med på arten framover. Eg oppfordrar difor sterkt til at alle er nøyne med å rapportere observasjonar av gulspurv i Artsobservasjonar i åra som kjem. Dette gjeld særleg om ein finn fuglar med hekkeåtfred, inkludert syngande hannar. Slik kan vi auke kunnskapen om arten, og samstundes auke sjansen for at han vert tatt omsyn til dersom leveområda hans er truga.

Referansar

- Stokke, B.G., Dale, S., Jacobsen, K.-O., Lisllevand, T., Solvang, R. & Strøm, H. 2021. Fugler: Vurdering av gulspurv *Emberiza citrinella* for Norge. Norsk rødliste for arter 2021. Artsdatabanken. <https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/30020>

SUKSESS MED VIPEDISKER PÅ HERDLA

En oppdatert nasjonal rødliste for arter ble lansert av Artsdatabanken 24. november 2021. Vipebestanden i Norge faller fortsatt, og arten er nå flyttet til den mest truede kategorien kritisk truet (CR). Det er virkelig dårlig nytt for artens framtid som norsk hekkefugl. Vipa er en karakterart som for mange symboliserer at våren er i anmarsj. I denne artikkelen oppsummerer vi funnene fra prosjektet «Vern vipa i Hordaland».

AV ANDERS HEIEN, HARALD SIMONSEN OG LARS ÅGREN

Hovedfunn

Det ble påvist litt flere hekkende viper i Hordaland i 2021 sammenlignet med 2020, og antallet var nesten på samme nivå som i toppåret 2017. Det er også positivt at det ble påvist ganske mange flyveferdige unger i 2021. Totalt ble det rapportert inn 115 viper som lå på egg i 2021, mot 120 i 2017. Vi registrerte totalt 93 flyveferdige unger. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at de samme områdene ikke sjekkes like godt hvert år, og at resultatene dermed ikke er direkte sammenlignbare fra år til år.

Herdla på Askøy var den viktigste vipelokaliteten i Hordaland i 2021 både når det gjelder antall viper, antall dununger og antall flyveferdige unger. Sætre kulturmark på Halsnøy i Kvinnherad har toppet statistikken for antall hekkende viper og dununger i årene 2016 – 2020.

I prosjektperioden fra 2015 til 2021 er det vanskelig å snakke om helt klare utviklingstrekk. I beste fall kan vi vel si at bestanden av hekkende viper totalt i fylket har økt noe fra 2015. Dette skyldes i så fall en relativt stor og livskraftig bestand i Halsnøy i Kvinnherad og at bestanden har styrket seg på Herdla.

Av 31 lokaliteter med hekkende viper i 2021, ble vellykket hekking påvist ved 17 av disse (samme antall som i 2020). Prosjektet har dessverre fremdeles manglende oversikt over bestandssituasjonen for viper i Nordhordland (kommunene Alver og Austrheim).

Gjenværende kjerneområder i Hordaland
Etter syv hekkesonger i Vern vipa-prosjektet registrerer vi to ting: Den ene er at vi har to

Bilde motstående side: I Herdla naturreservat hekker vípa i naturtypen strandeng hvor det også beiter kyr. Strandeng har kort og variert vegetasjon, denne sammen med insektsfloraen rundt møkka gir ideelle næringssforhold for årets vípekull. Bilde over: I naturreservatet er det intensiv grasproduksjon, og gjødsling forgår med slange. Vipedisken på bildet er plassert over reiret rett før passering og fjernes umiddelbart etter for å få hunnen tilbake på reiret. Bilde til venstre: Vipedisken hindrer tap av reir og beskytter eggene mot møkka. I alt ti reir lå utsatt til i reservatet og ble reddet av vipedisker. Alle foto: Lars Ågren.

kjerneområder for hekkende viper i fylket, Herdla på Askøy med 30 rugende viper i 2021 og Sætre kulturmark på Halsnøy med 20 rugende viper dette året. Tar vi med alle seks kjente vipelokaliteter i den sørlige delen av Kvinnherad, registrerte vi 36 rugende viper i 2021. Derfor må vi betegne denne delen av Hordaland som en viktig kjerne lokalitet ved siden av Herdla. Det kan også synes som at vípa i noe økende grad er koncentrert til kystnære områder i Hordaland. Flere tidligere viktige vipelokaliteter i innlandet er nå forlatt.

Med ett unntak ligger vipelokalitetene i Hordaland i tradisjonelle kulturmarker. Slike menneskeskapte naturtyper har stort biologisk mangfold, og store forekomster av meitemark. Dette er også vípenes viktigste næring. Tjeldstø naturreservat er likevel

et unntak fra de typiske hekkeområdene. Naturreservatet er et landskap bestående av vann (bla. Husvatnet og Rotevatnet) og myr, men hvor lyngheien dominerer. I 2021 hekket fire par med vípe i dette viktige våtmarksområdet.

I tillegg til kjerneområdene på Herdla og sør i Kvinnherad må vi nevne Bergens eneste større vipelokalitet. Denne lokaliteten ligger på Unneland, og grenser opp til Nesvika naturreservat. Vípekolonien her holdt stand i 2021, med 4-5 rugende par. Unneland representerer et av de viktigste kulturlandskapene i Bergen.

Kan vipedisker hjelpe vípa?

Det så lenge ut til å bli en normal sesong for vípenes i Herdla naturreservat. I mars var det fluktspill og pardannelse. Siden 2015 har antall reir

ligget innenfor intervallet 14 til 20. Dette skulle endre seg i påsken. En flokk på rundt tjue viper slo seg ned sammen med de etablerte hekkefuglene, og de neste dagene ble det nyetablering av territorier og kamp om hunnene. I mai registrerte vi hele 30 reir i og rett utenfor reservatet.

I løpet av vinteren hadde Herdla gård planert våte områder med næringsrik jord. Det var godt nytt for vipa, som la reirene på rekke og rad i utkanten av jordflekkene. Det er vanligvis dårlig nytt for vipene når hekkeområdene skal gjødsles. På Herdla ble derfor alle utsatte reir merket med to bambusinner for i første omgang unngå å bli overkjørt av traktoren. Neste steg var å bruke såkalte «vipedisker» under gjødsling med slange. Totalt ti reir ble dekket med vipedisk noen minutter før gjødselslangen ble trukket over, og samtlige reir var intakte etter gjødslingen. De resterende reirene lå i Prestvika, på Lamøy og på et nylig avsatt «vipejorde». Etter avtale med bonden er vipejordet skjermet for gjødsling med slange, samt at det ikke skal gjennomføres førsteslått der de neste tjue årene. Vipejordet er inngjerdet, og ligger mellom fugletårnet og Urdneset.

Flerkoneri er vanlig hos vipa og på Herdla var det flere hanner som hadde to og kanskje tre hunner i 2021. Dette er noe av årsaken til det høye antallet reir. Vi anslår at det kom opp rundt 30 flyvedyktige viper på Herdla i 2021. I tillegg var det også vipeaktivitet utenfor naturreservatet i Brennvinsåkeren og Vestrefjæra.

Satsningsområder 2022

Ut fra tallene over vipebestanden i gamle Hordaland fylke, er det altså to områder eller kommuner som i dag har gode nok vipebestander til at vi nok får ha vipa som hekkefugl også i årene framover. Kvinnherad har flest viper, med den største bestanden på Halsnøy, men det ser ut til at også de mindre lokalitetene i kommunen produserer vipeunger som klarer seg. Samarbeidet med bønder og grunneiere på vipedelokalitetene er godt, og det er en «smittsom» vilje til å verne om vipse i dette området. Dette samarbeidet må vi holde vedlike og utvikle til beste for Hordalands viktigste vipekommune. Herdla er det andre satsingsområde, og her er som nevnt flere tiltak iverksatt. Vi ser med spenning fram til neste sesong, og vil følge opp vipse kanskje enda tettere i årene som kommer.

Ser vi på hele Vestland fylke er det i alle fall ett område til som i dag har en livskraftig vipebestand. Dette er Ånneland i Gulen kommune. Her er det rapportert minst 10 hekkende viper i 2021 og store flokker under trekperiodene. Når vi nå løfter blikket utover Hordaland og vil utvide samarbeidet med Sogn og Fjordane, er dette et spennende tredje satsingsområde som vi «bergensere» bør bli bedre kjent med.

Fagseminar for vipa på Herdla i mars

I samarbeid med Statsforvalteren i Vestland planlegger vipeprosjektet en samling for grunneiere, viperapportører og andre vipeentusiaster i fylket på Herdla museum 17. mars 2022. Vi kommer ut med mer informasjon om arrangementet på nyåret.

Legg merke til fjær-toppene, det et uttrykk for kvalitet hos hannen. Den blir også brukt som et kommunikasjonsverktøy under kamp. Neste år kan du også se etter beinfargen hos vipse, en sterkt rødfarge indikerer høy kvalitet. Foto: Frode Falkenberg.

Butikken for alle fugleinteresserte. Vi tilbyr det beste fuglekikkerutstyret til gunstige priser.
Med NOF som eier skaper vi overskudd til fuglevern og kommer fuglemiljøet til gode.

NYHET - Swarovski Pure NL

Swarovskis nye toppmodell til allround bruk.
Med betydelig større synsfelt og ny ergonomi.

NL Pure 8x42 - kr 28 500
Synsfelt 159 m, vekt 840 g

NL Pure 10x42 - kr 29 000
Synsfelt 133 m, vekt 850 g

NL Pure 12x42 - kr 29 500
Synsfelt 113 m, vekt 850 g

Synsfeltet til NL Pure er langt større enn egne og andre merkers modeller. Det gir en synsopplevelse utover det vanlige. Ny form og fokusering gir en slank modell med ergonomi i toppklasse. Nytt er også mulighet for pannestøtte (kjøpes i tillegg), som gir mer stabilitet og 12x modellen mer aktuell.

Robuste automater i metall og UV-stabilisert polykarbonat.

- ★ Velegnet for solsikkefrø
- ★ Robuste automater med lang levetid

Medium - 6 frøttak	kr 378
XL – 12 frøttak	kr 1095
(Kan ta 3,5 kg frø)	

Frøautomat m/beskyttelse

Ytterkassen i grov netting hindrer at skjærer, rotter eller ekorn overtar fôringssplassen, og gir småfuglene enerett på innsiden av nettingen.

Liten - 2 uttak	kr 498
Med. - 4 uttak	kr 598
Stor - 6 uttak	kr 698
Med. - nøtter	kr 448

Monarch M7 - Ny og oppgradert!

Monarch M7 har ED-glass og spesielt stort synsfelt.

Ny mer robust gummiering og enda lysere bilde.

Monarch M7 8x30 - kr 4799
Monarch M7 8x42 - kr 5990
Monarch M7 10x42 - kr 6490

2,5 m
nærgrense

T-skjorter med ørn

T-skjorte med ørnemotiv i tre farger.

Pris kr 298

NOF logo på ermet!
Koksgrå, olivengrønn og svart i str. S-XXL

Blåmeisene i ospestammen NYHET

Roger Engvik har fulgt blåmeisene i hagen sin, i og utenfor egen fuglekamera-kasse. Bilder og erfaringene fra meisenes strabasiøse liv har han nå satt sammen i en vakker bok på eget forlag. Rikt illustrert, 240 sider.

Flott gavebok til jul!

Pris kr 300

Fuglenes fantastiske verden NYHET

Boka tar deg med på en fotoreise som viser deg mangfoldet av fugler, hva de gjør og et innblikk i deres fantastiske verden. Med sine vakre fotos og gode penn beskriver forfatteren Tom Schandy alt fra fuglenes matvaner, kurtise, hekking til fugletrekk og trusler. Rikt illustrert. 264 sider.

Pris kr 350

FORMANNEN I INDRE HARDANGER HETER RUNE VOIE!

Etter utallige år som leder i Norsk Ornitologisk Forening (nå BirdLife Norge) sitt lokallag i Indre Hardanger har Rune Voie gitt fra seg klubba til nye krefter. Rune har vært formann i lokallaget (med unntak av ett år) siden stiftelsen i 1979, og helt frem til 2021. Det innebærer imponerende 43 år i fuglenes interesse!

AV AGNAR MÅLSNES

Rune Voies interesse for fugler startet relativt brått etter å ha vært i militæret, bla. stasjonert i Indre Troms med turer i Dividalen. Dvs. det startet altså først etterpå - han sier han husker ikke en eneste ugle fra denne perioden. Som for mange andre som starter med fuglekikking så starter det med at man blir inspirert av andre, og slik var det også for Rune Voie. Rune ble i denne perioden «hengende» med den noe eldre Arnold Larsen som hadde sterke fugleinteresser. Rune ble på eget utsagn «frelst» i 1976, og startet blant annet med å dra til Utsira. Derifra gikk det veldig fort og intenst mot en etablering av et lokallag i Odda.

Bildet i svart-hvitt viser en stolt Rune med bildet av hvitstrupenattergulen han fant på Sandvin i mai 1981. Foto: ukjent. Hovedbildet viser formannen selv i 2021, med oppdatert utseende og fotoutstyr, med med det samme sjærerende smilet. Foto: Helge Søgnebotten.

Protokollen viser at stiftelsesmøtet ble avholdt den 22 mars 1979 med 9 personer til stede, og klubblokalet ble etter hvert et rom i Torget 2 på kvisten. Aktiviteten i starten var mye sentrert rundt det å skaffe penger til å pusse opp lokalet. Salg av solsikkefrø og fuglekasser var sentralt. Det ble også satt opp om lag 100 kasser i nærområdet. Det var en intens møteaktivitet denne første perioden med 2 møter i måneden. Oppfinnsomheten var stor for å skaffe penger til driften - bla. med et eget innslag i 17. Mai toget kledd kostymer mv. for å forsøke å vinne premien for beste innslag - som klubben vant.

Rune Voie ble etter hvert mer involvert i NOF Hordaland og var redaktør for Krompen / Fuglar i Hordaland fra 1989 til 2009, noe som også til tider har vært en krevende jobb. Han var også formann i NOF Hordaland i perioden 1983 til 1987.

I ornitologisk sammenheng er Rune Voie trolig mest kjent for sin unike observasjon av en hvitstrupenattergal på Sandvin i 1981. Dette var første observasjon av arten i Norge, og kun 3-4 funn i Europa på den tiden. Han fikk gode foto av denne ekstremt sjeldne arten.

Lagsarbeid viser seg for tiden vanskelig å drive, noe mange frivillige organisasjoner rapporterer om. Lokallaget i Indre Hardanger har vært et stabilt aktivt lag i alle år, og det er ikke tvil i at formannen sin egen motor og drivkraft har vært sentral i dette. Rune Voie er fortsatt styremedlem i BirdLife Hardanger og er en aktiv fuglekikker, spesielt rapporteres det flittig fra hytta i Skånevik som er blitt hans andre hjem.

Vi i lokallaget vil med denne notisen takke Rune for hans stødige og langvarige innsats for lokallaget og fuglelivet generelt og vi regner med at NOF Hordaland stemmer i på samme vis.

KRYKKJE OG HAVHEST

HEKKER IKKJE LENGER I VESTLAND

Bortimot årlege sjøfugltellingar i Sogn og Fjordane gjennom dei siste 18 åra viser hekkebestandar som har etablert seg på eit historisk lågt nivå. Berre artar som allereie var sterkt reduserte før desse tellingane kom i gang, er på same nivå i dag som før hundreårsskiftet. Denne artikkelen er eit samandrag av rapporten "Sjøfuglane i Sogn og Fjordane. Hekkebestandar i sjøfuglreservata 2014-2020" utgjeve av Statsforvataren i Vestland.

AV TORE LARSEN

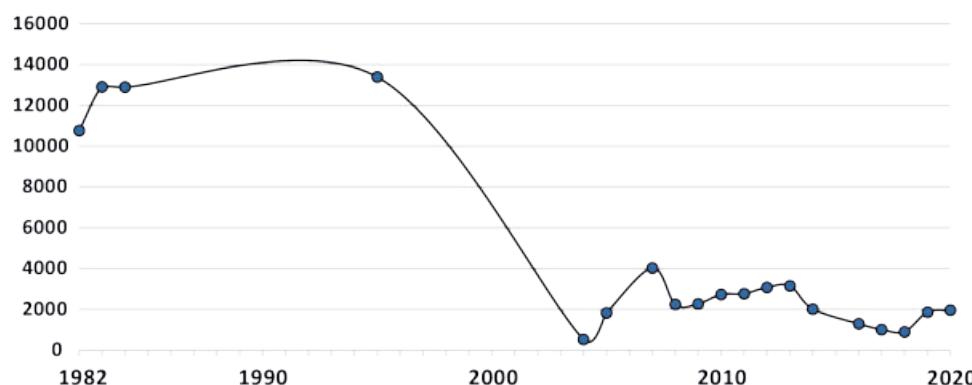
For dei fleste sjøfuglartane kom kollapsen truleg ein gang mellom 2001 og 2003. På same tid skjedde eit samanbrot i bestandane av fleire fiskeslag i Nordsjøen, både nøkkelartar i økosystemet som tungt overfiska "industrifisk", og artar som beitar på desse og som i sine yngste årsklassar er mat for sjøfuglane.

Sjøfuglreservata i Sogn og Fjordane blei oppretta i 1993. Gunnar Godø si fylkesdekkande sjøfugltelling i 1994/95 er brukt som "fasit" for å samanlikne tilstanden for sjøfuglane i Sogn og Fjordane no med tilstanden ved vernetidspunktet. Etter sjøfuglkollapsen ved hundreårs-skiftet er den samla hekkebestanden i sjøfuglreservata i Sogn og Fjordane redusert frå om lag 25 000 par i 1995 til om lag 6500 par i 2020. Dette er ein tilbakegang på 74 %. Talet reknar berre med artar som hentar næringa si frå dei opne vassmassane (i praksis fisk

og pelagiske krepsdyr), slik at vade- og andefuglar ikkje er med.

Situasjonen for dei mange artane av sjøfuglar druknar meir eller mindre i tala for lundefugl, som med to koloniar i nord er den suverent mest talrike sjøfuglen i Sogn og Fjordane og Vestland fylke. Ser vi bort frå lundefuglen for å få dei andre sjøfuglartane betre fram, er samla hekkebestand i sjøfuglreservata i Sogn og Fjordane redusert frå om lag 13 000 par i 1995 til om lag 2400 i 2020; ein tilbakegang på godt over 80 %.

Oversikt over antal hekkande par med sjøfuglar (utan lunde) i Sogn og Fjordane i perioden fra 1982 til 2020.

Havhest (*Fulmarus glacialis*). Foto: Frode Falkenberg.

Artsoversikta i tabellen viser bestandsutviklinga i sjøfuglreservata frå 1995 til 2020. Alle artar har hatt ei negativ utvikling i perioden, og ser vi nærmare på dei enkelte, finn vi følgjande: Av dei 15 artane/artgruppene var hekkebestanden i 2020 redusert med mindre enn 25 % for éin art (teist, som var sterkt redusert allereie i 95), mens to har gått tilbake mellom 25 og 50 % (tjuvjo og lomvi), ti

har gått tilbake mellom 50 og 90 % (toppskarv, ærfugl, fiskemåse, svartbak, gråmåse, sildemåse, raudnebb-terne, makrellterne, alke og lunde), og to har gått tilbake med meir enn 90 % i same periode (havhest og krykkje). Teljingane omfattar også to artar som normalt ikkje reknast blant sjøfuglane; grågås (tilbake mellom 50 og 90 %) og tjeld (tilbake mellom 25 og 50 %).

	2013	2020	Endring
Havhest	1	0	- 100 %
Toppskarv	242	107	- 56 %
Ærfugl	32	26	- 19 %
Tjeld	86	105	+ 22 %
Tjuvjo	2	2	0 %
Svartbak	467	237	- 49 %
Gråmåse	816	509	- 38 %
Sildemåse	187	167	- 11 %
Fiskemåse	259	203	- 22 %
Krykkje	215	0	- 100 %
Terner	33	85	+ 158 %
Alke	90?	220	+ 144 %
Lomvi	90?	395	+ 339 %
Lunde	4900	3850	- 21 %
Teist (individ)	96	55	- 43 %

Bestandsvurderingar av sjøfuglar i overvakingsområdet i Sogn og Fjordane. «Terner» er her ein samlepost for makrellterne og raudnebberne.

FLYKTIGE SVEIP

Foto: Frode Falkenberg.

Når fire artar vert til ein

Mange av oss har nok hatt nokre rundar med oss sjølv når det kjem til artsbestemming av krossnebbar. Særleg furukorsnebb og grankorsnebb kan vere utfordrande å skilje, både når det gjeld lyd og utsjånad. Eit nytt studium fra tidsskriftet *Journal of Avian Biology* kan kanskje bidra til å løyse problemet. Forfattarane presenterer her prov på at korkje garnkorsnebb, furukorsnebb, skottekorsnebb eller den amerikanske vrifurukorsnebben gjer seg fortent til eigen artsstatus, då alle samann overlappar både i storleik, utsjånad og lyd. Som om ikkje det var nok viser dei også at det er stor utveksling av gener mellom dei «ulike» korsnebbene, og at dei elles er temmeleg like genetisk. Kanskje kan vi om nokre år dermed nøye oss med to typar krossnebb i Noreg: ein med band og ein utan.

Hill, G.E. & Powers, M.J. 2021. Ecomorphs are not species: the case of locally adapted populations of red crossbills. *Journal of Avian Biology*. <https://doi.org/10.1111/jav.02896>

sjå nærmare på tal frå overvåking av overvintrande fuglar i Gambia og Gibraltar fann dei at nokre trekkfuglar frå Europa no oppheld seg i Afrika 50 – 60 færre dagar enn dei gjorde for 50 år sidan. På bakgrunn av dette trur forskarane at enkelte artar vil slutte å trekke til Afrika med tida, og heller opphalde seg i Europa heile året. Fugletrekket vil nok likevel halde fram for mange artar i Nord-Europa, men truleg vil vi også i Noreg oppleve at nokre artar vert vanlegare heile året.

Lawrence, K.B., Barlow, C.R., Bensusan, K., Perez, C., & Willis, S.G. 2021. Phenological trends in the pre- and post-breeding migration of long-distance migratory birds. *Global Change Biology*. <https://doi.org/10.1111/gcb.15916>

Foto: Jørn Opsal.

Tartarpiplerker med regulært trekk til Vest-Europa

Tartarpiplerka er ein sjeldan, men regulær, trekkfugl langs kysten av Noreg om hausten. Arten hekkar langt mot aust, i Sentral- og Aust-Asia, og overvintrar hovudsakleg i Søraust-Asia. I Noreg har desse fuglane vist teikn til å ha vorte noko mindre talrike dei siste åra, men elles i Europa meiner ein å ha sett ein liten oppgang i førekomensten. Nokre stader har ein spekulert i om arten no har vorte ein fast vintergjest, og dette er no undersøkt av franske forskrarar. Fargemerking av tartarpiplerker sør i Frankrike viste at ein del av fuglane returnerte til dei same vinterområda året etter, noko som støttar hypotesen om eit regulært trekk. Ein ganske høg andel av fuglane var også vaksne, noko som vidare støttar denne hypotesa. Forskarane nytta vidare små lysloggerar for å kartlegge trekket hos nokre av fuglane. Resultata tyder på at dei oppheldt seg i vestlege delar av arten sine kjende hekkeområde gjennom sommaren, i Novosibirsk Oblast i Russland, mellom 5750 og 7320 km aust for vinterområda i Frankrike.

Dufour, P., de Franceschi, C., Doniol-Valcroze, P., Jiguet, F., Guéguen, M., Renaud, J., Lavergne, S. & Crochet, P.-A. 2021. A new westward migration route in an Asian passerine bird. *Current Biology*. <https://doi.org/10.1016/j.cub.2021.09.086>

Foto: Oddvar Heggøy.

Kan klimaendringane gi mindre fugletrekk?

At fugletrekket vert påvirkta av klimaendringar er etter kvart godt kjend. Mange fuglar kjem no tidlegare til Noreg om våren enn dei gjorde før. Men kan dei også føre til at fugletrekket stoppar heilt for nokre artar? Dette spørsmålet vart stilt av ei gruppe britiske forskrarar i ein forskingsartikkel i *Global Change Biology*. Ved å

JULEQUIZ

Gunnar Kjeilen har satt sammen en liten quiz for både liten og stor. Vi har skalert kunnskapsgradene i kategorier av kunnskapsnivå. Svarene finner du nederst på siden. Lykke til!

0-3 rette: Ikke allverden. Her trengs mer basiskunnskap. **4-7:** Bra, men ikke godt nok. Du har fortsatt mye å lære. **8-12:** Bra! Du har mye kunnskap om fugler. **13-15:** Dette var strålende! Selv quizmasteren er imponert.

- 1** Hvor mange insekter spiser et låvesvalepar med fem unger fra begynnelsen av mai til de forlater oss i september?
- 2** Hvilket annet navn har vi på åkerrikse?
- 3** Hvilke norske fugler hører til ordenen alkefugler?
- 4** Hvilke norske fugler skifter til hvit fjærdrakt om vinteren?
- 5** Hvilket av kjønnene er størst hos uglene?
- 6** Er det hann- eller hunngjøken som ruger ut gjøkeggene?
- 7** Hvilken forfatter kalte en gang Henrik Ibsen for en «gammel gjøk og en litterær hauk»?
- 8** Hvorfor er lomviens eneste egg pæreformet, og ikke mer avrundet som hos de fleste andre fugler?
- 9** Hva er en kramsfugl?
- 10** Ørnene er symbol for en av de fire evangelistene. Hvilken?
- 11** Hvorfor har fuglen navnet «bokfink»?
- 12** Norges Fugler, av Svein Haftorn ble utgitt i 1971 på hele 862 sider. Hvor mange år brukte forfatter på å skrive boken?
- 13** En av Norges mest etterspurte bok blant ornitologer og jegere utkom i 1916. Hva var navnet på boken og forfatteren?
- 14** Noen kaller den for fjellets vakreste fugl, pga. fuglens klangfulle sang kalles den også for «bjellefugl». Hvilken fugl tenker en på?
- 15** Hva er Norges tyngste fugl?

1. Ca. 100.000 insekter. 2. Åkehøne. 3. Seks arter: lunde, alke, alkekonge, lomvi, polarlomvi og teisit. 4. Fjellrype og lirype. 5. Hos ungene er hunnenes størst. 6. Ingen gjøker ruger ut sine egen egg! De legger egg i andre fuglers reir, og eggene blir rugget ut av vertsfuglene. 7. Jegere i Nordrapa, av Hans Thomas Langs Schaaruniing. 14. Blåsturpe. 15. Knoppsvane. Den kan veie opp til 22 kilo, og er også verdens heftigste flygende fugl. Knut Hamsun. 8. Lomvenen legger eggget sitt rett på en berghyll, og eggget er pæreformet for at det ikke skal rulle utenfor hylle og løsnes. 11. Navnet er en formeskning av det danske bogfink, som betyr bøkefink fordi den er vanlig i bøkeskog. Fuglen burde derfor knut Hamsun. 8. Lomvenen legger eggget sitt rett på en berghyll, og eggget er pæreformet for at det ikke skal rulle utenfor hylle og løsnes. 11. Navnet har alltså ikke noe med bøker i entall å gjøre. 12. Det tok Svein Haftorn til å før boken var ferdig. 13. bøkefink på norsk. Navnet har alltså ikke noe med bøker i entall å gjøre. 12. Det tok Svein Haftorn til å før boken var ferdig. 13. bøkefink på norsk. Navnet har alltså ikke noe med bøker i entall å gjøre. 12. Det tok Svein Haftorn til å før boken var ferdig. 13.

SISTE NYTT FRA FELTEN

Bieter (Merops apiaster) Tælavåg, Øygarden 17. oktober 2021. Foto: Petter Thornes.

AV MICHAEL FREDRIKSEN

Perioden som omtales denne gangen dekker høsttrekket og starten av vintersesongen, fra midten av september til utgangen av november.

SJELDENHETER

Denne perioden på høsten er jo tradisjonelt tiden for fåtallige og sjeldne gjesterne som vi både forventer og de som overrasker stort med en snarvisitt.

Vi begynner med to **taigasædgjess** på Herdla i Askøy 2.-13.11. En **snadderand** hann var i Storavatnet i Bømlo 5.10. En **ringand** hann holdt seg i Rotevatnet på Tjeldstø i Øygarden 7.-10.11. En **taffeland** hann holdt seg i Tverråvatnet, Bømlo 10.-17.10 og 1 par var i Skranevatnet, Bergen 19.10-3.11. En **turteldue** holdt seg på Stangeland, Austevoll 9.10-21.11.

Vi tar også med to funn av **polarsvømmesnipe**. Den første ble sett fra Skogsøy, Øyg. 12.10 og den siste fra Geitingsneset, Øyg. 31.10. Dette er ikke noen årlig art i Vestland. En **sabinemåke** ble sett sørtrekkende forbi Sandøy, Askvoll 21.9. Vi nevner også **gulbeinmåken** fra Dåvøy/Tjeldstø, Øyg. i perioden 18.9-13.11. En ung **dvergmåke** ble sett sørtrekkende fra Buholmen, Stad 26.9 og en fugl rastet på Grotle, Bremanger 31.10. En ung **svarterne** ble sett sørtrekkende forbi Geitingsneset 26.9.

En **kuhegre** ble sett Grønosmyro, Bømlo 30.10. **Silkehøgre** er rapportert fra Herdla 15.9 og 8.11. Det ble også funnet en død på Leitane i Bremanger 16.10. En **hærfugl** holdt seg på Nautnes, Øyg. 6.-11.11. Periodens desidert mest fotograferte godbit var en **bieter** som holdt seg i området ved

Ringand (Aythya collaris) hann Tjeldstø, Øygarden 7. november 2021: Foto: Frode Falkenberg.

Dverglerke (Calandrella brachydactyla) i Ervika, Stad 18. oktober 2021. Foto: Ståle Sætre.

SISTE NYTT FRA FELTEN

Gulbeinmåke (Larus michahellis) 10. juni 2021: Foto: Jørn Opsal.

Midttveitvatnet på Telavåg, Øyg 16.-23.10. En ung **lerkefalk** ble rapportert fra Ryssetdal, Gloppe 26.9, en svært fåtallig gjest på Vestlandet.

Vi tar med et par obser av **tornskate** og begynner med 1 ind. Landøy, Værlandet, Askvoll 30.9, 11K Sælevegen, Øyg. 17.-27.10 og 1 ind. Glesvær, Øyg. 3.11. En **dverglerke** ble sett på Ervika, Stad 18.-23.10. **Hauksanger** er rapportert med ungfugler fra Værlandet, Askvoll 17.9, Honningsvågen, Stad 18.-23.10 og Nygård, Fedje 18.10. Ungfugler av **rosenstær** er sett på Fedje 16.9-1.10 og Værlandet, Askvoll 2.10. En **dvergfluesnapper** ble sett på Turøy, Øyg. 12.10. **Svartrødstjert** har vi fra Gjelsa, Bulandet, Askvoll 29.9 og fra Herdlevær, Øyg 3.-4.11. En **sitronerle** ble hørt trekkende mot SØ Bjørnatrynet, Bjørnafjorden 25.9. Et dårlig år for **tartarpiplerke** med kun 1-2 ind fra Herdla, As. 27.10-9.11. Da det dukket opp signaler om en ny invasjon av **konglebit** nedover Østlandet så blir det alltid spennende å se hvordan det slår ut her i vest. Foreløpig er det kun kommet inn fire observasjoner av til sammen 8 ind. Fire av disse fra Bergen og fire fra Svolsete, Luster. Vi får håpe det ikke stopper der. En **rødtoppfuglekonge** sett i skogen ved Leite, Bømlo 27.-28.11. Kun en observasjon av **rosenfink**, fra Herdlevær 28.9. En **polarsik** ble sett på Stangenskogen, Værlandet, Askvoll 17.10. Vi avslutter denne delen med en **dvergspurv** fra Melværet, Askvoll 30.9 og 1 ind. Hernar, Øyg. 6.10.

HØSTTREKK OG VINTERGJESTER

Vi fortsetter med en gjennomgang av høstens mer eller mindre vanlige trekkgjester og mulige overvintrende fugl. Ikke alltid så lett å vite hva som ender opp som de seneste trekkerne eller hva som er ankomst av vintergjester.

Vi starter med **skjeand** 1 hunnf. sørtrekkende Skogsøy, Øyg. 17.10 og 1 hunnf. på Herdla, As. 22.-23.9. En hunnfarget **lappfiskand** har holdt seg i Kalandsvatnet, Be. 31.10-27.11. Litt sørtrekk på **gulnebbblom** med; 6 ind Buholmen, Stad 20.9, 3 Geitingsneset, Herdlevær, Øyg 31.10 og 2 Vinappen, Fedje 7.11. Av **islom** tar vi kun med 2 ind Vinnesleiro naturreservat, Bjørnafjorden 26.10. Omsider litt bedre med **gråstrupedykker** og enkeltindivider er sett på Herdla, As. Sandøy, Bulandet, Askvoll, Kyvikø/Kråkehølmen Stord, Sjåneset, Sele, Seløyna, Øyg og Hernar, Øyg. I tillegg 2 ind Sekk, Melingskrinsen 18.10. En **havsvale** ble sett trekkende mot sør på Geitingsneset, Øyg 31.10. Samme sted ble det også sett et par **grålire** på trekk i slutten av september, noe også en fugl gjorde forbi Bulandet, Askvoll 24.9.

Av rovfugler tar vi med en **fiskeørn** som trakk øst forbi Hardingskaret, Ulvik 17.9 og 1 ind. Mælen, Ullensvang 28.9. Det ble sett fem **myrhauk** i perioden fra 25.9-13.11.

Som vanlig for denne tiden er det mye **vannrikse** som rapporteres, vi tar de kun kommunevis og starter i nord med Askvoll 2, Kinn 2, Fedje 1, Øygarden 7, Bergen 12, Bømlo 10, Fitjar 1, Tysnes 1 og Bjørnafjorden 2.

Av vadere tar vi med **grønnstilk** 1 ind Kjøl, Bømlo 16.9. **Svarthalespove** 2 Sør Herdla, As 15.09, 20 ind rastende Ervikvatnet, Stad 26.09, 1 ind Kjøl, Melingskrinsen, Bømlo 28-30.09 og 11K Herdla, As. 03.10. En **dobbeltbekkasin** rastet på Herdla 6.10. Vi fortsetter med hvitmåkene og kun én **grønlandsråke** har blitt sett så langt, en ungfugl i Ervika, Stad 13.11. Tre **polarråke** har blitt registrert

SISTE NYTT FRA FELTEN

Denne hærfuglen (*Upupa epops*) ble sett på Førehjelmo og Nautnes i Øygarden over en liten uke i midten av november. Fuglen var lett å finne, og tiltrakk seg mange skuelystne. Hærfugl hadde blitt påvist 59 ganger tidligere i gamle Hordaland fylke før denne fuglen dukket opp.

Foto: Roald Hatten.

i perioden. Neste på listen er **skogdue**, som er sett med 1 ind. Hernar 29.9, 1 ind. med trekkforsøk ut fra Bjørnatrynet, Bjørnafjorden 13.10 og 1 ind. Herdla 27.10-4.11. Ei **spurveugle** ble hørt i Siggaskredene, Luster 6.11 og 1 ind. sett ved Kvitno, Voss 21.11. Foreløpig ser det dårlig ut med **haukugle**, og bare tre ind. er rapportert i høst.

En sen **taksvale** var ved Fuglevatnet ved Skei, Sunnfjord 15.10. En enda seinere **tårnseiler** holdt seg ved Raunevarden, Bømlo 23.11. Den er trolig den seineste noensinne i Norge! To **duetrost** trakk mot sør over Griseryggen, Løvstakken, Be. 4.11. Det har vært lite **sidenvans** i høst, og bare en håndfull observasjoner er gjort i perioden.

Det er fortsatt bra med **svartstrupe** og arten er rapportert fra følgende kommuner, Stad, Kinn, Askvoll, Gulen, Øygarden. Fitjar, Bømlo og Sveio.

Fem **varsler** har blitt rapportert fra Vestland i perioden 27.10-17.11.

På tampen nevner vi også høstens lille innsig av **kornkråker**: 1 1K Melingskrinsen, Bømlo 23.10-1.11, 1 ind. Ortuvannet, Be. 5.11, 7 ind. Mælen, Ullensvang 21.11, 1 1K Refvika, Kinn 27.-29.10 og 1 ind. Langegården, Fjøsanger, Be. 21.-28.11. Over til **svartkråke**: 1 2K+ Mehus, Bømlo 23.-24.9, 1 ind. Sævarhagsvikjo, Stord 1.10-11.11, 1 ind. Melværet, Askvoll 14.10, og 1 ind. Nikøy, Bulandet, Askvoll 28.11.

Vi avslutter med **båndkorsnebb** der 4 ind. ble sett på Nybø, Værlandet, Askvoll 30.9, og 1 par samme sted 10.-19.10. Videre har vi 14 ind. Ingjerdsvatnet, Askøy 26.10, 2 ind. Leite, Bømlo 27.11 og 1 ind Orretua, Totland, Be 28.11.

NYTTÅRSKRYSS

Når: Fra torsdag 31. desember 2021 til lørdag 2. januar 2022

Hvor: I hele Hordaland

For hvem: Alle

De fire regionene Hardanger, Nord-, Midt- og Sunnhordland konkurrerer hvert år om hvor det finnes flest fuglearter i løpet av nyttårshelga. Konkurransen går over tre dager, og fuglekikkere i hele Hordaland rapporterer sine observasjoner til artsobservasjoner.no.

Midthordland blir for gode i regionskampen der det er alle mot én. Derfor har en annen mer jevn variant oppstått, nemlig Midthordland mot de tre andre regionene samlet. Det blir alltid jevne oppgjør, selv om Midthordland som regel stikker av med seieren også her.

Det er i alle fall ingen grunn til å sitte inne nyttårshelga. Linser må pusses og notatbøker klargjøres. Her blir det kamp til siste sekund!

Resultater og mer informasjon på:

[FUGLAR.NO](#)

HAGEFUGLTELLINGEN

Når: 29. og 30. januar 2022

Hvor: Din egen hage

For hvem: Alle

Bli med på landets største fugletelling!

Hagefugltellingen er en årlig begivenhet den siste helga av januar, der alle som mäter fugler i hagene sine rapporterer det de ser. Materialet fra tellingen gir oss god innsikt i hvordan de vanligste vinterfuglene har det.

Les mer og delta på:

[FUGLEVENNEN.NO](#)

TURER OG FOREDRAG

BirdLife i Vestland har to fylkeslag og tre lokallag som arrangerer turer og møter for medlemmer og andre interesserte. Her følger aktivitetene fra januar til midten av mars 2022.

BirdLife Bergen

Bergen lokallag inviterer til turer og foredragskvelder for medlemmer og andre fugleinteresserte. Turene ledes av erfarne fuglekikkere, og våre møter består av foredrag om fugl og sosialt samvær. Foredragskveldene avholdes normalt på Marineholmen i Bergen, Thormølens gate 53A, kl. 19:00-21:00. Sted for foredragskveldene i denne perioden er riktignok ikke helt avklart, så dere bør se innom kalenderen på fuglar.no for å få oppdatert informasjon.

TURPROGRAM

Fana rundt 29. januar

Fana rundt er et fast punkt på kalenderen til Bergen lokallag. Vi møtes ved bensinstasjonen tvers over gaten for bybanestoppet på Nesttun kl. 09:00. Vi besøker velkjente fuglelokaliteter for å få med oss et variert utvalg av vinterfugler fra diverse fôringer og andre fuglerike områder. Dette er en lavterskeltur, der du ikke trenger å ha inngående fuglekjennskap. Det er en tur der vi i rolig tempo vil få muligheten til å studere mange av de kjente og kjære artene i lag med andre som også synes denne hobbyen er artig. Påmelding til turleder Bjarne Andersen på tlf. 400 64 327 innen klokken 20:00 kvelden før.

Nordhordland 19. februar

Nordhordaland er et stort geografisk område, med en mengde froskjellige biotoper hvor det oppholder seg fugler til alle årstider. Om vinteren er det ofte rovfugler å se, men også vannfugler, sjøfugler og mye mer. Turleder Anders Bjordal vil ta oss med til de beste plassene

Forskning gir oss for tiden ny og spennende innsikt i fugletrekks mysterier. Dette er tema for medlemsmøtet i BirdLife Hardanger i mars 2022, hvor blant annet boltitens vandringer vil stå i fokus. Foto: Terje Lislevand.

for å se fugler og vil holde seg oppdatert på hva som er blitt observert i området i forkant slik at vi kanskje kan få servert en godbit eller to på turen. Vi møtes på Åsane terminal for å fordele oss i biler før vi kjører nordover. Påmelding til turleder Anders Bjordal på tlf. 416 78 937 innen klokken 20:00 kvelden før.

Herdla 19. mars

En av de faste turene Bergen lokallag i løpet av våren. Dette er en av de aller beste lokalitetene for fugler i gamle Hordaland, og vi kan forvente en lang liste arter i løpet av dagen. Dette er en lavterskeltur der alle kan klare å følge oss rundt i jordbrukslandskapet. Hvis du ikke har teleskop selv så vil det bli mulighet til å se på fuglene igjennom medbrakte teleskoper og du kan bli fortalt hvilke fugler det er du ser. Påmelding til turleder Dag Gjerde på tlf. 915 17 706 innen klokken 20:00 dagen før.

FOREDRAGSKVELDER

14. desember

Bjarnesjåvv er en årlig begivenhet på årets siste medlemsmøte. Dette er en årskavalkade der Bjarne Andersen tar oss igjennom de viktigste, hyggeligste, mest populære fuglene og turene i løpet av det siste året. Og siden desembermøtet i 2020 ble avlyst så vil han ta med en del fra fjoråret også..

11. januar

Årsmøte. Saker som ønskes lagt til den normale agendaen bes innsendt til styret senest 14 dager før møtet. Etter årsmøtet vil Petter Thornes holde et bildeforedrag der hvor han forteller om fotografering av fugler. Petter er en dyktig fotograf fra lokalmiljøet, og har etterhvert mange års erfaring som han vil dele med oss.

TURER OG FOREDRAG

8. februar

Roald Hatten begynte for alvor å ta bilder av fugler for fire år siden, og i løpet av de siste årene har han gjennom sin aktivitet på blant annet Facebook fått vist frem sine bilder. I bildeforedraget "Fuglebilete frå Øygarden" vil Roald vise frem noen av de bildene han er mest fornøyd med å ha tatt de siste årene. Bildene er fra Øygarden kommune, og slik viser han at du ikke trenger å dra langt for å kunne ta gode bilder eller for å se på fine fugler.

8. mars

Fjæreplytten er en liten vadefugl som mange i bergensområdet kjenner til på grunn av den lille vinterflokken som holder til på Nordnes. Men hvor kommer egentlig disse fuglene fra? Og hva er det som er spesielt med dem som overvintrer langs norskekysten? Ole Edvard Torland-Reyes har jobbet med denne arten både i Tromsø og på Svalbard, og vil fortelle om artens tilpasninger og egenskaper.

BirdLife Hardanger

Foredagskveldene avholdes på Frivillighetssentralen i Odda, og starter kl. 18:00.

TURPROGRAM

Jæren 11. - 13. mars

Tur til Jæren i Rogaland for å møte vårens første trekkfugler. Påmelding til Ingvar Måge på tlf. 901 24 799 innen 20. februar.

FOREDRAGSKVELDER

11. januar

Årsmøte. Etter årsmøtet blir det oppsummering av 2020 og en liten quiz.

8. februar

Det blir foredrag av etnebuen Terje Håheim som vil vise bilder fra Etne og fra turer i Norge.

8. mars

Førsteamansis ved Universitetsmuseet i Bergen, Terje Lislevand, holder foredrag om fugletrekket, der blant annet ny forskning på boltit blir presentert.

BirdLife Sunnhordland

TURPROGRAM

Sveio 29. januar

Vi møtes på Føyne kl. 09:30, og derfra går turen vådere til de mange fuglelokalitetene i Sveio. Kontaktperson er Odd Hallaråker som kan nås på tlf. 906 01 621.

Bømlo vest 12. mars

Vi møtes på Meling skule kl.09:30, så kjører vi til forskjellige lokaliteter til vi ender heilt vest på Hiskjo. Kontaktperson er Espen Hollund tlf. 994 39 149.

FOREDRAGSKVELDER

Ingen planlagte foredragskvelder.

BirdLife Sogn og Fjordane

TURPROGRAM

Ingen planlagte turer.

FOREDRAGSKVELDER

Ingen møter eller foredragskvelder er planlagt i perioden.

STYRESAMMENSETNING OG KONTAKTINFORMASJON

avdeling
Hordaland

Leder	Lars Ågren
Nestleder	Arild Breistøl
Sekretær	Michael Fredriksen
Kasserer	Gunnar Kjeilen
Redaktør	Frode Falkenberg
Styremedlem	Odd Hallaråker
Styremedlem	Oddvar Heggøy
Varamedlem	Terje Hansen

E-post: hordaland@birdlife.no
Web: birdlife.no/hordaland
Giro: 7877.08.60015
Vipps: #75745

BirdLife Bergen lokallag
E-post: bergen@fuglar.no

BirdLife Hardanger lokallag
E-post: hardanger@fuglar.no

BirdLife Sunnhordland lokallag
E-post: sunnhordaland@fuglar.no

avdeling
Sogn og Fjordane

Leder	Nils Christian Bjørgo
Nestleder	Jan Ove Sagerøy
Kasserer	Torbjørn Hasund
Styremedlem	Anders Braanaas
Styremedlem	Siri Vatsø Haugum
Styremedlem	Kjetil Mork
Varamedlem	Ronny Ove Selvåg
	Espenes

E-post: sognogfjordane@birdlife.no
Web: birdlife.no/sognogfjordane
Giro: 3705.25.60633

RETUR
BirdLife Hordaland
Hillerenveien 178
5174 Mathopen

 BirdLife
NORGE